

Списание за наука

„Ново знание“

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Академично издателство „Талант“

Висше училище по агробизнес и развитие на
регионите - Пловдив

New Knowledge

Journal of Science

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Academic Publishing House „Talent“

University of Agribusiness and Rural Development
Bulgaria

<http://science.uard.bg>

STUDY FOR INSECTS IN NEW PLANTATION OF *LAVANDULA L.*

Zheko Radev

Institute for roses and aromatic plants, Kazanlak, Bulgaria

Abstract: After the study and inspection of new planted area of one year old lavender plants, the data show the presence of 13 entomological representatives from 9 families belong to 4 orders. All representatives were found before, during and after flowering, the most numerous are the honey bees *Apis mellifera* L. The other species use the nectar for food is the other member of family Apidae- *Bombus terrestris* L. and the four members of the order Lepidoptera- *Melitaea phoebe* Denis & Schiffermüller, *Pieris brassicae* L., *Macroglossum stellatarum* L. and *Lycaena ottomanus* Lefèbvre. With the most representatives is family Chrysomelidae- *Chrysomela mentastri* Suf., *Gastrophysa polygoni* L. and *Labidostomis propinqua* Fald. The members of family Coccinellidae - *Hipodamia variegata* Goeze and *Coccinella septempunctata* L. have predatory functions. They were found also two representatives of order Hemiptera- *Caprocoris mediterraneus* Tamanini and *Cletus* sp.

Keywords: *Lavandula L.*, study, insects, pests.

ОТЧИТАНЕ НА НАЛИЧНА ЕНТОМОФАУНА В НОВОСЪЗДАДЕН МАСИВ ОТ ЛАВАНДУЛА (*LAVANDULA L.*)

Жеко Радев

Институт по розата и етеричномаслените култури - Казанлък

Резюме: След направеното проучване и обследване на новосъздаден масив от едногодишно лавандулово насаждение данните показват наличие на 13 ентомологични представителя от 9 семейства принадлежащи към 4 разреда. Всички представители бяха отчетени преди, по време и след цъфтеж, като най-многобройни бяха медоносните пчели *Apis mellifera L.* Другите видове възползващи се от нектара за храна са другият представител на семейство Apidae- *Bombus terrestris L.* и четирите представителя на разред Lepidoptera- *Melitaea phoebe Denis & Schiffermüller*, *Pieris brassicae L.*, *Macroglossum stellatarum L.* и *Lycaena ottomanus Lefèbvre*. С най-много представители, три на брой е представено семейство Chrysomelidae- *Chrysomela mentastri Suf.*, *Gastrophysa polygoni L.* и *Labidostomis propinqua Fald.* Представителите на семейство Coccinellidae- *Hipodamia variegata Goeze* и *Coccinella septempunctata L.* са с хищнически функции. Отчетени са и два представителя от разред Hemiptera- *Caprocoris mediterraneus Tamanini* и *Cletus sp.*

Ключови думи: *Lavandula L.*, проучване, насекоми, неприятели.

ВЪВЕДЕНИЕ

През последните години лавандулата се превърна в една от най-комерсиалните култури поради широкото и потребление в редица сектори като фармацевтията, парфюмерията, козметиката, ароматерапията и др. Този факт я превърна в една от най-разпространените и основни етеричномаслени култури в света. Следвайки световните тенденции, на територията на България също се увеличи масивите и продължават да се засаждат нови площи с лавандула поради търсенето ѝ, и пазара на масло от нея. Дори се засаждат полета в райони, където до сега не се е отглеждала. По този начин чрез посадъчния материал може да се разселят и намножат неприятелите по нея.

Произходът на лавандулата е западно средиземноморският регион (Muntean, 1990). Лавандулата се отглежда в редица страни като Франция, Италия, Испания, България, Молдова, Русия, Украйна, Таджикистан и Грузия (Терзиев и др., 2006). Тя е многогодишно сухоустойчиво растение, предпочитащо проветриви почви с лек механичен състав с наклон до 11° и южно изложение (Атанасова & Недков, 2004).

Както всички културни растения, тя се напада от неприятели, които могат да повредят и унищожат растенията. В следствие на това добивите от цвят и етерично масло намаляват. Недков и др. (2005) определят следните неприятели по лавандулата- пенеща цикада (*Philaenus spumarius L.*), горски скакалец (*Isophia tenuicerca Rme.*), галова нематода (*Meloidogyne hapla Chitwood*) и мухата *Thomassiniana lavandulae Barnes*. В последствие Минева & Баева (2017) упоменават лавандуловия молец (*Sophronia humerella Denis & Schiffermüller*). Според Радев (2020) има предпоставка за използване на медоносните пчели (*Apis mellifera L.*) за биологичен контрол срещу вредители по лавандула.

Целта на настоящето изследване е да се проучи наличната ентомофауна в новосъздаден масив от лавандула (*Lavandula L.*).

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Проучване за наличната ентомофауна в новосъздаден масив от лавандула бе направено на територията на Института по розата и етеричномаслените култури – Казанлък. Наблюденията и отчитанията са направени от месец март до месец август (преди, по време и след цъфтеж) през 2020 г. Културата е традиционна в дадения район. В него има развито интензивно земеделие от различни култури и най-вече етеричномаслени насаждения. По тази причина лесно може да стане нападение от различни видове насекоми.

За установяване на ентомофауната по лавандуловите растения е ползван визуалният метод, чрез маршрутни обхождания на насажденията през споменатия по горе период. Чрез ентомологичен сак, са правени откоси, за да се установи и ентомофауната посещаваща лавандулата.

РЕЗУЛТАТ И ОБСЪЖДАНЕ

След направеното проучване и обследване на новосъздаден масив от едногодишно лавандулово насаждение данните показват наличие на 13 ентомологични представителя от 9 семейства принадлежащи към 4 разряда (Таблица 1). Всички представители бяха отчетени преди, по време и след цъфтеж, като най-многобройни бяха медоносните пчели *Apis mellifera* L. Лавандулата е кръстосано опрашващо се растение, което предоставя обилен поток от нектар и е силно притегателна за пчелите. Тези ѝ особености обуславят и големият интерес от страна на медоносните пчели.

Другите видове възползващи се от нектара за храна са другият представител на семейство Apidae - *Bombus terrestris* L. и четирите представителя на разред Lepidoptera- *Melitaea phoebe* Denis & Schiffermüller, *Pieris brassicae* L., *Macroglossum stellatarum* L. и *Lycaena ottomanus* Lefèbvre. Характерна особеност за *Lycaena ottomanus* Lefèbvre е заплахата от загуба на местообитания и за в бъдеще има опасност от изчезване на вида.

С най-много представители три на брой е представено семейство Chrysomelidae- *Chrysomela mentastri* Suf., *Gastrophysa polygoni* L., *Labidostomis propinqua* Fald. Представителите на семейство Coccinellidae- *Hipodamia variegata* Goeze и *Coccinella septempunctata* L. са с хищнически функции. Отчетени са и два представителя от разред Hemiptera - *Caprocoris mediterraneus* Tamanini и *Cletus* sp.

Таблица 1. Регистрирани представители на ентомофауната в лавандуловия масив

Разред	Семейство	Представител
Coleoptera	Chrysomelidae	<i>Chrysomela mentastri</i> Suf.
		<i>Gastrophysa polygoni</i> L.
		<i>Labidostomis propinqua</i> Fald.
	Coccinellidae	<i>Hipodamia variegata</i> Goeze
		<i>Coccinella septempunctata</i> L.
Hemiptera	Pentatomidae	<i>Caprocoris mediterraneus</i> Tamanini
	Coreidae	<i>Cletus</i> sp.
Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Melitaea phoebe</i> Denis & Schiffermüller
	Pieridae	<i>Pieris brassicae</i> L.
	Lycaenidae	<i>Lycaena ottomanus</i> Lefèbvre
	Sphingidae	<i>Macroglossum stellatarum</i> L.
Hymenoptera	Apidae	<i>Apis mellifera</i> L.
		<i>Bombus terrestris</i> L.

Прави впечатление за отсъствието на специализираната вредна ентомофауна по лавандулата, като: пенеща цикада *Philaenus spumarius* L., горски скакалец *Isophia tenuicerca*

Rme., мухата *Thomassiniana lavandulae* Barnes и лавандуловия молец *Sophronia humerella* Denis & Schiffermüller.

Преди цъфтеж са регистрирани изменчивата калинка *Hipodamia variegata* и седемточковата калинка *Coccinella septempunctata*. След прецъфтяване на лавандулата освен двата представителя на семейство Coccinellidae са регистрирани още ментовия листояд *Chrysomela mentastri*, *Gastrophysa polygoni* и *Lachnaia sexpunctata* Scopoli.

ИЗВОДИ

Прави впечатление за отсъствието на специализираната вредна ентомофауна по лавандулата, като: пенеща цикада *Philaenus spumarius* L., горски скакалец *Isophia tenuicerca* Rme., мухата *Thomassiniana lavandulae* Barnes и лавандуловия молец *Sophronia humerella* Denis & Schiffermüller.

Преди цъфтеж са регистрирани изменчивата калинка *Hipodamia variegata* и седемточковата калинка *Coccinella septempunctata*. След прецъфтяване на лавандулата освен двата представителя на семейство Coccinellidae са регистрирани още ментовия листояд *Chrysomela mentastri*, *Gastrophysa polygoni* и *Labidostomis propinqua* Fald.

ЛИТЕРАТУРА

1. Атанасова М., Н. Недков. (2004). Етеричномаслени и лекарствени култури. Камея, София.
2. Минева Р., Г. Баева. (2017). Основни болести и неприятели в насаждения от лавандула и маслодайна роза. Селскостопанска Академия, 17 стр.
3. Недков Н., К. Кънев, Н. Ковачева, С. Станев, А. Джурмански, К. Сейкова, Х. Ламбев, А. Добрева. (2005). Наръчник по основните етеричномаслени и лечебни култури. Хеликон, Казанлък, 160стр.
4. Радев Ж. (2020). Проучване за използване на медоносните пчели (*Apis mellifera* L.) за биологичен контрол срещу вредители по лавандула (*Lavandula* L.). Списание за наука „Ново знание“, 9(1):165-168.
5. Терзиев Ж. Б. Янков, Х. Янчева, Р. Иванова, И. Янчев, И. Димитров, Т. Георгиева, Т. Колев (2006). Растениевъдство, 394 стр.
6. Muntean L. S. (1990). Medicinal and Aromatic Plants Cultivated in Romania, Dacia Publishing House, Cluj-Napoca.